

Carolien Barkman over haar moderne stadstuin in Amsterdam-Zuid - carolienbarkman.nl

‘Ik heb het licht naar binnen kunnen halen’

Carolien Barkman heeft een ontwerpbureau in Amsterdam en maakt graag poëtische tuinen die ook functioneel zijn: helder gestructureerd, maar met ruimte voor losse, transparante, weelderige beplanting en onverwachte, speelse elementen.

tekst EDWIN ODEN | beeld MAAYKE DE RIDDER

Dit tuinontwerp heb ik helemaal kunnen uitvoeren zoals ik het voor me zag”, is het eerste wat tuinontwerper Carolien Barkman zegt als je haar vraagt waarom ze, van de vele tuinontwerpen die ze in haar carrière maakte, deze tuin in Amsterdam-Zuid zo bijzonder geslaagd vindt. “Maar dat neemt niet weg dat ik bij het ontwerpen van een tuin altijd wel eerst let op wat voor soort mensen de eigenaren zijn, en welk soort tuin bij hen zou passen. Zo zag ik bij deze eigenaren aan hun strakke designhuis dat ze van modern houden, en merkte ik aan ze dat een tuin voor hen vooral een mooi, levend schilderij moest zijn, waar ze door de grote glazen wanden op konden uitkijken, en natuurlijk ook in konden ontspannen bij mooi weer. Dat waren hier dus de allereerste uitgangspunten voor het tuinontwerp.” Bij alle ideeën waar Carolien vervolgens mee kwam, gaven de eigenaren haar carte blanche. Zo kreeg ze de kans de vele details in de tuin helemaal op elkaar af te stemmen. “Ik hoefde geen elementen in het ontwerp op te nemen die misschien als stoorzender zouden kunnen uitpakken. Heerlijk voor een tuinontwerper!”

Achterommetje

Het is zo'n tuin die de overtuiging van de maker uitstraalt. Hier spreekt duidelijk één stem, bijna alsof het het werk van een kunstenaar betreft. En wat die stem precies zegt? Dat vindt Carolien lastig in woorden uit te drukken. Ze denkt tijdens het ontwerpproces weliswaar overal uitgebreid over na - tot aan het kleinste hoekje en het kleinste plantje in de tuin - maar maakt haar uiteindelijke keuzes toch vooral op gevoel. Ze peinst even, zegt dan: “Misschien voelt deze tuin wel zo geslaagd omdat ik hier de lichtheid die ik altijd in tuinen probeer te brengen, zo optimaal naar binnen heb kunnen halen. En er daarnaast ook een soort speelsheid inzit.” Toen Carolien voor het eerst op deze plek van 6 bij 6,6 meter kwam, gelegen achter een appartementencomplex van vijf verdiepingen, was het een sfeerloos achterommetje waar van lichtheid weinig sprake was. “Het was een grijze, grauwe, stenen lichtplaats, oftewel een *unforgiving space*, zoals Engelse tuinontwerpers zo'n soort plek noemen. De vorige bewoners hadden het bestraat met stoeptegels, en verder stond er alleen de grote esdoorn.

1

2

1 De houten lattenpaden stralen warmte uit: een mooie tegenhanger voor de koelere kleuren van zinken panelen en betontegels.
2 Het tuinmeubilair met design van losse houten latjes correspondeert met de houten lattenpaden.

3

3 Door de vele grote ramen wordt buiten onderdeel van binnen.
4 Luchtig bloeiende *Allium nigrum* en *Hesperis matronalis*.
5 Tussen de stenen slaapkamer geluk en mansoor.

5

Een sombere bedoening

De eerste ingeving die Carolien daarom kreeg, was dat deze plek vooral licht nodig had, dus dát werd het eerste dat ze in het tuinontwerp aanbracht. “Het viel mij op dat er één strook lucht te zien was, boven een muur. Ik besloot die lucht binnen te halen door die muur een lichtblauwe kleur te geven. De muurverf die ik daarvoor uitkoos, heeft de toepasselijke naam *Borrowed light*.” Behalve aan lichtkleurige verf dacht Carolien ook aan bestrating van lichtgrijze betontegels om deze schaduwtuin lichter - en daardoor ook groter - te laten voelen. “En ik dacht spontaan aan het metaal zink. Ik hou sowieso van dat materiaal in tuinen, het kleurt zo mooi bij groene planten. Maar in dit geval deed het nog iets extra's: zink heeft een lichte glans, waardoor het het licht een beetje reflecteert, en de tuin dus lichter wordt. Maar zink is ook weer niet té glimmend, het is een subtiele weerspiegelaar, en dat past goed bij zo'n kleine, intieme stadstuin waarin de materialen ook weer niet te heftig en overheersend moeten worden.” Carolien houdt niet van al te grote gebaren in een tuin, bekend ze: “Ik hou van subtiliteit, en dat alle materialen, planten, vormen en kleuren op elkaar zijn afgestemd. Dat creëert de broodnodige rust in zo'n drukke stad. Maar ook dat de eigenaren hun huis zo sereen hadden ingericht, maakte dat ik het gedempt wilde houden in de tuin.”

Scrabblebord

Na de keuze voor lichtgrijze betontegels bedacht Carolien de patronen van de bestrating en houten lattenpaden, waarmee ze de basis legde voor de moderne look-and-feel van de tuin. Dat leidde weer tot het idee de zinken panelen aan een deel van de muren te bevestigen. Doordat het aparte panelen zijn, ontstonden tussen de panelen verticale lijnen die de tuin een mooi lijnenspel geven. Carolien: “De lijnen van de panelen, van de langwerpige betontegels, van de horizontale en verticale staaldraden met de *Akebia*, en ook de twee dwarse, rechte lijnen van de houten lattenpaden: ze zorgen voor beweging, dynamiek in de tuin.” De lattenpaden liet ze van hout maken omdat de warme uitstraling van hout een goede tegenhanger is voor de koelere kleuren van de andere materialen. Om het toch speels te houden met al die lijnen, liet Carolien hier en daar een betontegel weg en vulde het gat op ▶

‘Ik besloot de lucht binnen te halen door de muur een lichtblauwe kleur te geven’

met lage beplanting, zoals slaapkamergeluk, mansoor en geranium. “De verdeling van die plantgaten heb ik puur op gevoel gedaan”, zegt Carolien. Hoewel ze dat zelf niet zo had bedacht, zien de beplantingsvakken eruit als de toevallige woorden die zijn gelegd op een scrabblebord - wat de tuin ondanks het algehele strakke, moderne kader een ongedwongen, speelse uitstraling geeft.

Planten de baas

Ook al gaat het hier om een vrij kleine, schaduwrijke stadstuin, dat weerhield Carolien er niet van er liefst dertig soorten planten in te zetten. “Er zijn ontwerpers die vinden dat je in een kleine tuin maximaal vijf soorten kan zetten omdat het anders te druk wordt, maar als je het maar subtiel weet te houden, hoeft het niet druk te worden.” Zo koos Carolien niet voor uitbundige bloeiers, maar voor planten die vooral schitteren vanwege hun mooie blad - hoewel vele daarnaast een ingetogen, ‘luchtige’ bloei hebben. “Door die luchtige bloei blijft de tuin subtiel ogen, maar toch ook afwisselend en verrassend. Juist doordat bloei in de tuin niet de hoofdrol heeft, valt hier een plant die op enig moment bloeit, des te meer op.” Ook al heeft Carolien in deze tuin veel aandacht gegeven aan de materialen, toch heeft het groen hier de overhand. Dat blijkt nog wel het meest uit de 20 centimeter verhoogde houten lattenpaden, waar tussen de latten uitsparingen zitten: de planten groeien erlangs en eronderdoor, waardoor ze als het ware door de tuin golven. De planten blijven hier dus de baas - en zo hoort het ook in een echte tuin. ♦

DE TUINEIGENAREN

Josje Rosmalen: ‘Voordat mijn man en ik hier kwamen wonen, hadden we een boerderij in Twente, met heel veel groen eromheen.

De verhuizing naar de grote stad was voor ons nogal een omschakeling: veel drukker en minder ruimte, en we zagen zo weinig van de lucht! Ineens hadden we een piepklein tuintje: geen idee wat we ermee moesten doen. Gelukkig was daar Carolien, zij weet alles van stadstuinen, aan haar konden we het ontwerp met een gerust hart overlaten. Omdat ons huis strak was ingericht, wilden we losheid in de tuin. Dat is geweldig gelukt, de tuin vult het huis perfect aan en fungeert binnen als één groot levend schilderij, omdat je er van meerdere kanten in kijkt. Carolien heeft goed aangevoeld dat we de weidse Twentse luchten misten: ze bracht licht in de tuin, door de uitgekiende keuze van materialen en planten. Zo heeft onze tuin het voor ons een stuk aangenamer gemaakt in de stad.’

ONTWERPTIPS

- Geef de wanden een rustige, effen kleur. De combinatie met het groen van de planten geeft een prettige balans in de tuin.
- Varieer met bladvormen. Je kunt er verrassing en dynamiek mee creëren, of juist rust.
- Laat de planten tot heel dicht bij het huis komen. Zo haal je de tuin het huis in.
- Maak meer ruimte voor groen dan voor bestrating. De verhouding twee derde/een derde creëert een weelderig gevoel, zonder dat het een onoverzichtelijke wildernis wordt.

MATERIALEN, MEUBELS EN OPVALLENDE ELEMENTEN

- Zwevende houten paden, 20 centimeter boven de grond.
- Ruwe, langwerpige betontegels van Schellevis.
- Muren geleverd in de kleur *Borrowed light*.
- Zinken muurpanelen, op maat gemaakt.
- Inox-spandradensysteem voor klimplant *Akebia*.
- Teakhouten tuinmeubilair van Xylofon, ontworpen door de Deen Jørgen Haugesen.
- Zinken kantopsluiting langs de tuinrand, gevuld met Japans split.

BEPLANTING

- Esdoorn (*Acer pseudoplatanus*), opgekroond om licht in de tuin te brengen. Aan de voet staat *Oxalis acetosella* ‘Rosea’ (klaverzuring).
- Laagblijvende siergrassen.
- Laagblijvers als *Soleirolia soleirolii* (slaapkamergeluk), *Asarum europaeum* (mansoor), *Luzula sylvatica* (grote veldbies), *Saxifraga x urbium* (schildersverdriet), *Geranium macrorrhizum* ‘Spessart’ (ooievaarsbek).
- Het hartvormige blad is van *Epimedium grandiflorum* ‘Album’ (elfenbloem).
- Varen als *Polystichum setiferum* (zachte naaldvaren).
- *Aruncus* ‘Horatio’ (geitenbaard), *Lunaria annua* ‘Albiflora’ (witte judaspenning), *Meconopsis cambrica* (schijnpapaver).
- De twee bloeiende bolgewassen *Allium nigrum* (zwarte look) en *Nectaroscordum siculum* subsp. *bulgaricum* (Bulgaarse ui) geven de tuin extra dynamiek.